

nationale ombudsman

Rapport

Een onderzoek naar een klacht over het hardhandig optreden door politieambtenaren van de eenheid Den Haag toen zij bij iemand thuis naar binnen wilden.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politiechef van de regionale eenheid Den Haag gegrond.

Datum 11 maart 2019
Rapportnummer 2019/015

AANLEIDING

Op 14 november 2014 rond 20:10 uur ontving de politie een melding van geluidsoverlast op het adres van verzoekster. De politieambtenaren X en Y gingen ter plaatse. Zij vertelden verzoekster dat zij een melding van geluidsoverlast hadden ontvangen en dat zij wilden weten of alles in orde was. Het was bij politieambtenaar X bekend uit eerdere contacten met verzoekster dat er tussen haar en haar dochter sprake is geweest van problemen. Omdat verzoekster in de deuropening bleef staan en de politieambtenaren niet konden vaststellen of het goed ging met haar dochter, deelden zij haar mee dat zij de woning gingen betreden. Volgens de politieambtenaren werkte verzoekster hieraan niet mee. De politieambtenaren hielden verzoekster daarop aan voor het veroorzaken van overlast en het belemmeren van het binnentreden van de woning. Volgens de politie verzette verzoekster zich tegen de aanhouding. Zij probeerden haar met geweld onder controle te krijgen. Verzoekster werd uiteindelijk met een heupworp op de grond geworpen en geboeid afgevoerd naar het politiebureau. De politiechef verklaarde de klacht van verzoekster ongegrond. Hierop wendde verzoekster zich tot de Nationale ombudsman, die een onderzoek instelde naar verzoeksters klacht.

KLACHT

Verzoekster klaagt er over dat politieambtenaren van de regionale eenheid Den Haag op 14 november 2014 haar hardhandig hebben aangepakt toen zij hen niet wilde binnenlaten in haar woning.

BEVINDINGEN

Standpunt verzoekster

Verzoekster was die avond 14 november 2014 in haar woning. Zij voelde zich ziek en vermoeid. Haar dochter, op dat moment 18 jaar, was bij haar bezoek. Haar dochter had problemen op school en was erg emotioneel. Het huis van verzoekster is gehorig. Op een gegeven moment werd er aangebeld en met brute kracht gebonkt op de voordeur. Verzoekster deed de voordeur open. De beide politieambtenaren vertelden haar dat zij bij haar aan de deur waren vanwege een melding van geluidsoverlast. Omdat haar dochter overstuur was vanwege de problemen op school en verzoekster last had van lichamelijke klachten, verzocht zij de politieambtenaren op een ander moment terug te komen. De politieambtenaren weigerden echter op haar verzoek in te gaan. Politieambtenaar X wilde haar dochter zien maar die wilde niet aan de deur komen. Verzoekster zelf was meewerkend en niet agressief. Toch werd zij plots, zonder dat haar de reden werd verteld, beetgepakt en met geweld naar de grond gebracht. Zij werd met brute kracht geboeid en in haar nek geduwd. Verzoeksters dochter begon te gillen dat de politie haar moeder moest loslaten. Een van de politieambtenaren pakte haar dochter vast. Verzoekster werd hierdoor bang en begon te schreeuwen. Verzoekster en haar dochter werden geboeid afgevoerd naar het politiebureau.

Verklaring politieambtenaar X in het kader van de interne klachtbehandeling

X verklaarde tijdens de interne klachtbehandeling dat de dochter van verzoekster van achter de deur timide zei dat het goed ging. Indien hij de dochter wel had gezien, had een dialoog kunnen plaatsvinden en had de situatie niet hoeven te escaleren.

Proces-verbaal van aanhouding

Het door politieambtenaar X naar aanleiding van de aanhouding van verzoekster opgemaakte proces-verbaal vermeldde onder meer dat de dochter met een timide stem zei dat alles in orde was. Omdat X en Y de dochter niet hadden gezien en niet konden controleren of daadwerkelijk alles in

orde was, hadden zij tegen verzoekster gezegd dat zij op grond van hulpverlening de woning gingen betreden. De dringende noodzakelijkheid bleek uit het feit dat verzoekster haar dochter niet aan de deur wilde laten zien, dat er veel gebonk en andere herrie uit de woning kwam en dat er volgens de melder geschreeuw uit de woning kwam.

Verzoekster blokkeerde de toegang tot de woning door de deur stevig vast te houden en in de deuropening te blijven staan. Zij schreeuwde dat X en Y niet naar binnen mochten.

Vervolgens hielden X en Y verzoekster aan voor het veroorzaken van overlast en belemmering van ambtshandelingen (het rechtmatig betreden van de woning). Zij pakten verzoekster bij twee armen vast en trokken haar naar de galerij. Verzoekster verzette zich hevig en schopte en sloeg naar X en Y. X en Y hebben zowel verzoekster als dochter aangehouden voor wederspanning in vereniging en belemmering van ambtshandelingen.

Mutatie rapport van de aanhouding

Deze mutatie vermeldde onder meer dat verzoekster niet wilde luisteren om medewerking te verlenen. Politieambtenaren X en Y wilden in de woning kijken of alles in orde was. Zij mochten de woning niet in maar zijn toch naar binnen gegaan op grond van artikel 3 van de Politiewet (zie Achtergrond). X en Y hadden de dochter gezien en gesproken en alles ging goed. Vervolgens bleef verzoekster doorgaan met het luid schreeuwen tegen X en Y. Zij waarschuwden verzoekster dat als zij zo doorging, zij aangehouden zou worden. Verzoekster gaf hieraan geen gehoor. X en Y hielden verzoekster vervolgens met geweld aan voor geluidsoverlast, het niet willen luisteren en willen meewerken aan de aanhouding.

Proces-verbaal van verhoor van de dochter

Het proces-verbaal van het verhoor van de dochter van verzoekster vermeldde onder meer dat de politie aan de deur kwam. Zij stond op dat moment in de woonkamer en haar moeder was met de politie aan het praten. De dochter hoorde dat de politie haar wilde zien. Haar moeder wilde dat niet en zij wilde dat niet. De dochter wilde geen stress. Zij vertrouwde de politie niet omdat zij slechte ervaringen had met de politie.

De dochter liep naar de deur omdat haar moeder vroeg of zij haar portemonnee wilde pakken. De politie vroeg toen of er iets met haar was. Zij zei ja, maar dit kwam niet door haar moeder. Toen de dochter hoorde dat haar moeder mee moest naar het politiebureau werd zij helemaal gek. Zij wilde dat de politie haar moeder los zou laten omdat zij zag dat haar moeder pijn had. Vervolgens werd zij door een politieambtenaar vastgepakt en weggetrokken. Ook had zij een vuistslag op haar borst gekregen.

Standpunt politiechef

Volgens de politiechef was het noodzakelijk dat de politieambtenaren de woning van verzoekster wilden binnentreden om zich ervan te vergewissen of er hulp nodig was. Aangezien verzoekster elke medewerking weigerde en de politie belemmerde haar woning in te gaan, was de politie gerechtigd om verzoekster aan te houden. Omdat verzoekster zich verzette moesten de politieambtenaren wel geweld gebruiken.

Verklaring politieambtenaren in het kader van het onderzoek door de Nationale ombudsman

Politieambtenaar X verklaarde dat hij in het verleden ook al bij verzoekster was geweest wegens een melding van geluidsoverlast. Hij zag toen dat haar dochter allemaal krassen in haar gezicht had. Volgens de dochter had zij zichzelf deze krassen toegebracht. X vond dit vreemd, want wie bekrast nu zijn of haar eigen gezicht. Er was geen bewijs dat verzoekster dit had gedaan. Wel had X een raar soort onderbuik gevoel, van dit klopt niet. Maar omdat de dochter volhield dat zij het zelf had gedaan

en er geen bewijs was, was hij weer weg gegaan. Het was hem wel bekend dat er regelmatig ruzie was tussen moeder en dochter en dat Jeugdzorg ook een rol speelde.

Die bewuste avond 14 november 2014 gingen X en Y naar de woning van verzoekster. Zij belden aan. Verzoekster deed vrij snel de deur op een kiertje open. X vertelde haar dat hij een melding van geluidsoverlast had ontvangen. Ook vertelde hij haar dat hij en zijn collega geluiden hadden gehoord die leken op een ruzie. X gaf aan dat hij graag wilde weten of het goed ging met de dochter van verzoekster.

Verzoekster was al geagiteerd toen zij de deur open deed maar naar aanleiding van zijn vraag over haar dochter reageerde zij vrij geërgerd. Zij sprak met stemverheffing en zei dat het allemaal onzin was en dat zij haar dochter niet naar de deur zou laten komen.

Na lang aandringen kwam de dochter achter de deur staan. X zag alleen een glimp van haar. Op zijn vraag of het goed ging met haar, hoorde hij een heel timide: "Ja". Hij zei dat hij haar wilde zien, maar zij kwam niet naar voren.

Omdat X de zaak niet vertrouwde, noem het een soort onderbuik gevoel, wilde hij naar binnen. Dit gevoel kwam ook voort uit een eerdere ruzie tussen moeder en dochter, waar de dochter allemaal krassen in haar gezicht had. X wilde niet dat verzoekster de deur dicht zou doen. Hij wilde weten of haar dochter veilig was.

X overwoog niet om een machtiging aan te vragen. Volgens hem mocht hij op grond van de Politiewet ook zonder machtiging naar binnen. Wat het volgens hem spoedeisend maakte waren de eerdere krassen in het gezicht en de geluiden die hij die avond hoorde van de ruzie.

Omdat verzoekster X en Y niet binnen wilde laten, duwde hij tegen de deur en sleurden zij verzoekster aan haar armen de galerij op. Verzoekster verzette zich heel erg. Zij sloeg en schopte. X en Y wilden haar boeien. Op dat moment kwam ook haar dochter de galerij op rennen. Zij dreigde over de reling te springen. Y is naar de dochter gegaan om dit te voorkomen. X vroeg assistentie aan om moeder en dochter over te brengen naar het politiebureau.

Volgens hem kon hij deze zaak niet anders aanpakken. Verzoekster zat zo hoog in haar emotie dat er niet met haar viel te praten. Voorts wilde hij voorkomen dat zij de deur dicht zou doen, zodat hij geen zicht meer had op wat er binnen gebeurde. Ook was X bang dat de dochter niet veilig was. X gaf aan geen idee te hebben waarom er in de mutatie staat dat hij en zijn collega de dochter hadden gesproken en dat alles goed met haar ging. Hij herkende niet wat er in de mutatie staat. Als het zo was gegaan was er voor hen geen aanleiding om naar binnen te gaan.

X merkte verder nog op dat men bij de klachtafhandeling helemaal niet met zijn collega Y had gesproken, terwijl de klacht ook op hem betrekking had en Y in ieder geval een getuige was.

Verklaring politieambtenaar Y

Op 14 november 2014 kregen zijn collega X en hij te horen dat er een melding van geluidsoverlast was binnengekomen. Deze melding was afkomstig van een van de bureaus van verzoekster. Zij gingen naar het adres van de melder. Bij de melder binnen hoorde hij dat er in de woning van verzoekster hard werd geschreeuwd. Verzoekster had wel vaker ruzie met haar dochter en haar dochter kon heel erg hard schreeuwen.

Zijn doel was om naar de woning van verzoekster te gaan om de ruzie te sussen, ook omdat de bureaus wilden slapen.

Y was in het verleden wel vaker naar het adres van verzoekster gegaan. Meestal omdat er ruzie was tussen verzoekster en haar dochter. Verzoekster liet hem altijd binnen en hij sprak ook vaak met haar dochter. Het was hem bij eerdere bezoeken niet opgevallen dat verzoekster haar dochter fysiek iets had aangedaan. De dochter had wel krassen op haar arm. Deze krassen had zij zichzelf toegebracht. Y vond dat heel zielig voor zo'n jong meisje.

Die avond 14 november 2014 belde X aan bij verzoekster. X en Y vragen altijd of zij even binnen mogen komen. Die avond gedroeg verzoekster zich anders dan anders. Ze was duidelijk heel erg boos en geïrriteerd. Ze was niet normaal aanspreekbaar. Zij wilde weten wat zij alweer kwamen doen. X en Y deelden haar mee dat zij een melding hadden ontvangen en dat zij even binnen wilden komen om te praten.

Volgens Y kon hij de dochter van verzoekster zien. De dochter wilde wel praten, maar verzoekster was erg boos en wilde de deur dicht gooien. X had echter zijn voet tussen de deur. Y zag de dochter pas weer toen zij op hen afkwam op het moment dat X haar moeder wilde boeien. Van het voorval was een mutatie opgemaakt. In deze mutatie staat dat X en Y de dochter hadden gesproken en dat alles goed met haar ging. Indien X deze mutatie niet had opgemaakt dan had Y dat gedaan. Y kon zich dit niet herinneren.

Zijn collega X hield verzoekster aan. Y dacht nog wat gebeurt er hier? Toen X verzoekster wilde boeien, wilde de dochter Y pakken en ze was wild tegen X. Y wilde de dochter boeien. Dit ging heel moeilijk omdat zij hele dunne polsen had. Y gaf de dochter of de moeder geen klap tijdens de schermutseling. Zijn collega X zal wel een goede reden hebben gehad om aan te houden, maar Y wist niet meer wat deze reden was. Als iemand niet luistert en niet meewerkt dan ga je uiteindelijk over tot aanhouding. Aanhouden doe je pas aan het eind als het echt niet meer gaat. Volgens Y liep hij tijdens dit voorval alleen een paar schrammetjes op.

X en Y bespraken van te voren niet hoe zij deze melding/ruzie gingen aanpakken. Misschien wanneer Y was begonnen met praten met verzoekster dat deze zaak anders was gelopen. Dit omdat hij vaker een goed contact met haar had gehad. Maar omdat verzoekster deze avond bozer was dan anders, dacht hij dat niet.

X en Y maakten zich zorgen om het welzijn van de dochter. Naar zijn mening was het die avond geen optie om een soort time-out te nemen. De ruzie was te erg en te heftig. Zij wilden kijken of alles goed was met de dochter. Je weet niet wat er gaat gebeuren als de deur dichtgaat. Zij hadden geen toestemming om de woning te betreden, maar zij moeten hulp geven aan hen die dat behoeven. Met huiselijk geweld kun je in principe zo naar binnen.

Y was de afgelopen jaren meerdere keren bij verzoekster aan de deur geweest. Met collega X alleen die avond en misschien nog een andere keer. Meestal ging hij naar het adres van verzoekster naar aanleiding van een ruzie met haar dochter. Daardoor had hij ook een heel goed contact opgebouwd met verzoekster en haar dochter. Hij kon goed met haar praten. Behalve het contact op 14 november 2014 waren deze contacten altijd vriendelijk verlopen. Hij sprak met verzoekster en vaak ook met haar dochter. Verzoekster had vaker problemen met haar dochter. Zij spijbelde en het gezin had weinig geld. Ook Jeugdzorg was hierbij betrokken.

Naar aanleiding van de door verzoekster ingediende klacht was Y tijdens de informele klachtafhandeling niet gehoord. Ook was hij bij de formele klachtafhandeling door de klachtencommissie niet gehoord. Y kon dus ook niet eerder zijn verhaal doen over hetgeen die bewuste avond was gebeurd.

Pas nadat de Nationale ombudsman hem in kennis stelde van de klacht, was hij hiervan op de hoogte.

Reactie politiechef

In reactie op de klacht liet de politiechef de Nationale ombudsman weten dat het noodzakelijk was dat de politie de woning van verzoekster wilde binnentreden om zich te vergewissen of de dochter hulp nodig had. Verzoekster weigerde echter elke medewerking en belemmerde de politie om haar woning binnen te gaan. De houding van verzoekster rechtvaardigde de keuze van de politie om haar vervolgens aan te houden. Omdat verzoekster zich verzette moest de politie bij de aanhouding wel geweld gebruiken.

In een nadere reactie benadrukte de politie dat de kwestie van de sociale problematiek en de gespannen relatie tussen moeder en dochter in deze zaak essentieel is. Deze problematiek lag ten grondslag aan de gevoelde urgentie van de politieambtenaren om in de woning te mogen kijken om vast te stellen dat de dochter van verzoekster in orde was.

Nadere reactie dochter verzoekster

Verzoeksters dochter verklaarde dat zij geen zin had om met de politieambtenaren te spreken. Zij had slechte ervaringen met de politie. Zij heeft wel tegen de politieambtenaren gezegd dat het goed met haar ging.

BEOORDELING

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op lichamelijke integriteit is een grondrecht dat door de Grondwet en internationale verdragen wordt beschermd. Het gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op dit grondrecht. Een politieambtenaar die in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening is, is echter bevoegd om op grond van artikel 7, eerste en tweede lid van de Politiewet 2012, geweld te gebruiken wanneer dit noodzakelijk is voor de uitvoering van zijn taak en een minder ingrijpend middel niet voorhanden is. Het geweld dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

De Nationale ombudsman stelt op basis van de beschikbaar gestelde politie informatie het volgende vast. De politieambtenaren zijn naar het adres van verzoekster gegaan omdat zij geluidsoverlast veroorzaakte. Deze geluidsoverlast bestond uit geschreeuw en gebonk. Bij de woning van verzoekster aangekomen bestond er bij de politie twijfel over het welzijn en de veiligheid van de dochter van verzoekster. Reden voor deze twijfel was dat verzoekster in het verleden vaker ruzie heeft gehad met haar dochter. De politieambtenaren wilden de woning van verzoekster binnengaan om te kunnen vaststellen dat het met de dochter van verzoekster goed ging.

Verzoekster wilde de politieambtenaren geen toestemming verlenen om haar woning binnen te gaan. De politieambtenaren hebben tegen de deur geduwd en verzoekster aan haar armen de galerij op gesleurd. Verzoekster en haar dochter werden vervolgens met geweld geboeid en afgevoerd naar het politiebureau.

De vraag die zich voordoet is of de politie heeft gehandeld in de rechtmatige uitoefening van haar functie.

De aanhouding vond plaats omdat de politie naar binnen wilde om de dochter van verzoekster te zien en verzoekster de politie geen toegang wilde verlenen tot haar woning.

Voor het terstond binnentreden zonder toestemming van de bewoonster en zonder machtiging dient er op grond van de Algemene wet op het binnentreden sprake te zijn van een acuut bedreigende situatie die onmiddellijk binnentreden door de politieambtenaren rechtvaardigt, kortweg: een noodsituatie. Politieambtenaar X verklaarde tegenover de ombudsman dat hij de zaak niet vertrouwde omdat het leek alsof verzoekster ruzie had met haar dochter en hij eerder had gezien dat de dochter krassen in haar gezicht had. Hij wilde daarom de dochter zien om vast te stellen dat het goed met haar ging. De Nationale ombudsman acht dit onvoldoende. Ook een zelfstandige beoordeling van de feiten van deze casus kan de Nationale ombudsman niet tot de conclusie brengen dat hier sprake was van een noodsituatie.

Zo lopen de verklaringen van beide politieambtenaren uiteen. Volgens politieambtenaar X heeft hij een glimp van de dochter gezien en beantwoordde zij zijn vraag of het goed met haar ging met een timide "ja". Politieambtenaar Y verklaarde dat hij de dochter wel goed kon zien en dat het hem bij eerdere bezoeken niet was opgevallen dat verzoekster haar dochter mishandelde. Het mutatieverslag vermeldt weer dat X en Y de dochter hadden gezien en gesproken en dat het goed met haar ging. Vanwege de tegenstrijdigheid van de afgelegde verklaringen is de Nationale ombudsman van oordeel dat niet is gebleken dat er in deze zaak sprake is geweest van een noodsituatie zoals bedoeld in de Algemene wet op het binnentreden.

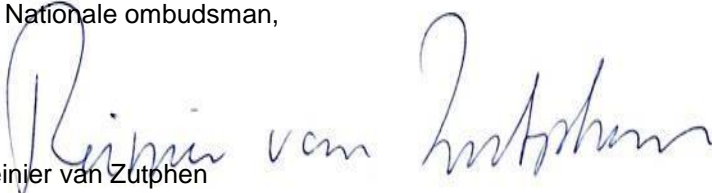
Omdat niet is gebleken dat er sprake was van een noodsituatie die het direct binnentreden door de politie in de woning van verzoekster rechtvaardigde, ontbrak een goede grond om verzoekster aan te houden voor wederspanning en belemmering van ambtshandelingen. Dit betekent dat de politieambtenaren niet hebben gehandeld in de rechtmatige uitoefening van hun functie door verzoekster, toen zij hen niet binnen wilde laten, met geweld aan te houden en te boeien.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van de politie eenheid Den Haag is gegrond wegens strijd met het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

SLOTBESCHOUWING

De Nationale ombudsman heeft geconstateerd dat het in deze zaak op drie fronten niet goed is verlopen:

1. de politie wilde de woning van verzoekster binnengaan terwijl zij in dit geval niet bevoegd was;
2. de politie heeft stevig doorgepakt toen verzoekster daartegen protesteerde;
3. vervolgens is er in de klachtbehandeling bij de politie verzuimd om de betrokken politiemedewerkers om informatie en toelichting te vragen. Daardoor is er in de klachtbehandeling door de politie geen volledig beeld ontstaan over hetgeen zich heeft afgespeeld.

ACHTERGROND

Politiewet

Artikel 7

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld of vrijheidsbeperkende middelen te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik hiervan verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

2. De ambtenaar van politie, bedoeld in het eerste lid, heeft toegang tot elke plaats, voor zover dat voor het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven, redelijkerwijs nodig is.

(...)

5. De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met het vierde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn."

Algemene wet op het binnentreden

"1. Voor het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is een schriftelijke machtiging vereist, tenzij en voor zover bij wet aan rechters, rechterlijke colleges, leden van het openbaar ministerie, burgemeesters, gerechtsdeurwaarders en belastingdeurwaarders de bevoegdheid is toegekend tot het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner. De machtiging wordt zo mogelijk getoond.

(...)

3. Een schriftelijke machtiging als bedoeld in het eerste lid is niet vereist, indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnentreden.

Grondwet

Artikel 12

"1. Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen.

2. Voor het binnentreden overeenkomstig het eerste lid zijn voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden vereist, behoudens bij de wet gestelde uitzonderingen....."

Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:10

"1. Het bestuursorgaan stelt de klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, in de gelegenheid te worden gehoord."

Uitvoeringsregeling klachtbehandeling politie 2013

Artikel 5. Informele klachtbehandeling

"1. Zo snel mogelijk na ontvangst van de klacht wordt door de klachtbehandelaar overleg gevoerd met de klager. (...)

2. De betrokken medewerker en zijn leidinggevende worden zo spoedig mogelijk mondeling of schriftelijk op de hoogte gesteld van de klacht en ontvangen een afschrift daarvan. Indien het in lid 1 bedoelde gesprek met de klager heeft plaatsgevonden, worden zij tegelijkertijd geïnformeerd over het resultaat van dat gesprek. Zij geven hun zienswijze op de klacht."

3. In de informele fase wordt er naar gestreefd een (bemiddelings-)gesprek met klager te voeren. Dit vindt in beginsel plaats onder leiding van de klachtbehandelaar, bij voorkeur in aanwezigheid van de betrokken medewerker.